

COMUNICACIÓ DE LA DEFENSORA DE LA CIUTADANIA SOBRE EL PERÍODE D'INFORMACIÓ PÚBLICA EN EL PROCÉS D'APROVACIÓ INICIAL DEL PGOU

Conclòs el període d'al·legacions sobre el Pla General d'Ordenació Urbana us comunic que: Atesa l'aprovació inicial per part del Ple del nostre Ajuntament, en data 28 d'octubre de 2021, del document del Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU en endavant) i del Pla d'Ordenació Detallada (POD, en endavant) tal i com prescriu la Llei 12/2017, de 29 de desembre, d'Urbanisme de les Illes Balears (LUIB, en endavant).

Atesa l'extraordinària importància d'aquest document en el futur de la nostra ciutat pel seu caràcter de projecció quant a la classificació del sòl, assenyalament dels usos globals, determinació de la capacitat màxima de població a les zones d'ordenament en sòl urbà o sectors urbanitzables, establiment de criteris per l'aprofitament urbanístic, criteris dels plans especials i parcials o definicions d'estructura general i orgànica del territori, entre d'altres aspectes que afecten a la qualitat de vida de la ciutadania i afectaran en el termini que s'hi estableixi la vigència.

Atesa també la preceptiva publicació en el BOIB de l'aprovació inicial, en data 18 de novembre de 2021, i posterior correcció d'errades el 20 de novembre de 2022 que va obrir el termini d'EXPOSICIÓ PÚBLICA legalment establert en 45 dies hàbils (art. 55.2 LUIB) en què se'n va poder consultar tota la documentació per a fer-hi al·legacions, ampliat per decisió del Ple fins el dia 15 de febrer de 2022.

I en virtut de les funcions pròpies de la Defensora de la Ciutadania establertes en el Reglament orgànic de Drets de la ciutadania (RODC, en endavant), BOIB núm. 36 de 3 de març de 2005, segons el qual la Defensora presta el seu servei d'assessorament, informació, atenció i ajuda als ciutadans, entre d'altres, mitjançant la supervisió i auditoria externa de les condicions de la qualitat de vida al terme municipal de Palma (art. 20.2 del RODC).

Tenint, doncs, en compte que aquest procés obert d'informació pública té una importància extraordinària (art. 83 de la Llei 39/2015) que el nostre ordenament reserva per a qüestions que poden interessar a tota la ciutadania i també a les organitzacions o associacions que els representen com a titulars de drets e interessos legítims afectats per un projecte normatiu, la Defensora de la Ciutadania ha resolt actuar orientada fonamentalment per la defensa del dret a la PARTICIPACIÓ com part essencial en la vertebració d'una ciutadania capaç de prendre part en les decisions que indiquen el seu futur i orientada també per la convicció que la ciutadania és prou madura per a assolir la primera passa en la defensa dels seus drets.

Així, la Defensora ha impulsat les següents actuacions:

PRIMERA. S'ha contactat amb les persones i entitats ciutadanes que havien iniciat al llarg dels anys expedients de reclamacions, adreçats a la institució de la Defensora, relacionats amb qüestions urbanístiques en les quals l'obstacle principal i també la solució podria venir des dels instruments de planejament (PGOU i POD) ara en tramitació. A totes aquestes persones se'ls ha informat del seu dret a fer al·legacions i de la importància de participar en aquest procés. Tenim constància de la presentació d'al·legacions al respecte.

SEGONA. En data 7 de desembre de 2022 es va sol·licitar informe sobre les previsions del PGOU a 3 espais de la nostra ciutat associats a expedients a tràmit de la institució, adreçat a la màxima autoritat de la Regidoria de Model de Ciutat, amb petició de possibles propostes del nou PGOU per a solucionar els entrebancs que havien deixat aquells indrets fora d'ordenament fins a l'actualitat.

Concretament ens referíem, per ordre cronològic, als espais de:

1. Bellavista (problema històric que data dels anys 30 del segle passat). Expedients associats: DC 001/2008, DC043/2008, DC 048/2009 i DC 041/2017
2. Els carrers 324 i rodalies (antics habitatges de treballadors GESA) integrats de facto al nucli urbà. Expedient associat: DC 034/2018
3. Son Gual, amb habitatges de protecció oficial però fora alguns serveis municipals essencials. Expedients associats: DC 092/2008, DC 025/2017 i DC 021/2020

La consulta es justificava en el fet que en més d'una ocasió, en relació a aquests espais els diferents responsables de la Regidoria ens hi havien adreçat al tractament que donaria el nou PGOU a cadascun d'ells.

És evident que a la institució de la Defensora s'interessa pels 42 nuclis il·legals a la nostra ciutat dels que parlen els documents d'estudi (ARA Balears, 14.10.2018) i el tractament que dona a cada espai el nou PGOU però atesa la premura de l'aprovació del nou PGOU i les limitacions pròpies interessava iniciar la consulta pels cassos que havien estat i són encara motiu d'estudi a la nostra institució.

En data 17 de desembre de 2021, **l'arquitecta coordinadora de l'oficina del Pla General, seguint instruccions de la Regidora, remetia informe exhaustiu al respecte.**

TERCERA. S'han establert contactes i s'ha participat amb entitats socials i professionals afectades pel PGOU o implicades en el procés informatiu.

Així, en data 2 de desembre de 2021, es va participar en la iniciativa de la Federació d'Associacions de Veïns a l'Auditorium i en les posteriors formacions, en data 17 de desembre de 2021 i 14 de gener de 2022, en les quals es va intervenir de forma activa traslladant la rellevància del procés, el gran esforç municipal en l'elaboració del document però sobretot posant l'accent en la importància de la participació ciutadana pel caràcter de corresponsabilitat en la decisió sobre el futur de la nostra ciutat.

Podem dir que la nostra institució va percebre com a molt positiva la participació en aquests esdeveniments i en tot moment va haver un clima de sinèrgies i mútua col·laboració.

Quant als contactes amb entitats professionals, en data 12 de gener de 2022, es va mantenir una entrevista amb la cúpula del Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes. Hi assistiren el seu president, el tresorer i la degana. La bona disposició de l'equip em va permetre agrair la seva implicació i intercanviar informació entre la que destacaríem, per la coincidència d'opinió amb la meua oficina, en la facilitat d'accés a la documentació per vies telemàtiques i també en la necessitat d'una ampliació del termini d'al·legacions, atesa l'extensió i abast del document.

En aquesta reunió es varen establir els llaços que en el futur han de permetre establir consultes professionals i disposar de coneixements fora del nostre abast ordinari.

QUARTA. En data 3 de desembre de 2021, després de rebre algunes reclamacions sobre l'accés a la documentació del PGOU, ens adreçàvem a la Regidoria de Model de Ciutat novament amb caràcter general i sobre l'efectiva aplicació del procés d'informació pública. Atesa la voluntat constatada de facilitar l'accés que garanteix la participació de la ciutadania a l'empara dels articles 9.2 i 105.a de la Constitució, es va demanar sobre els canals de consulta a més de la via digital i la publicació al BOIB 159 de 18.11.2021, indicades a l'art. 55.3 de la LUIB, i com la ciutadania podia accedir a la documentació per mitjans no electrònics, en exercici del dret a la consulta, indicat a l'article 14 i 83 de la Llei 39/2015.

També es consultava si per garantir l'accés i enteniment de la informació pública, s'havia posat a disposició algun suport tècnic o acompanyament per a la ciutadania que sol·licitava alguna consulta específica.

Finalment, en la consulta del 3 de desembre es traslladava que **a la web continuava fora de servei el VISOR que havia de facilitar l'accés a la informació**, i per això es sol·licitava l'origen del problema i el termini de reparació operatiu.

En data 7 de desembre de 2021, encara sense resposta de la Regidoria, es donava trasllat de la mateixa problemàtica al Gerent d'Urbanisme.

En data 13 de desembre de 2021, sense haver obtingut resposta, es va incloure la qüestió en l'ordre del dia de la Comissió del Ple de Reclamacions i Suggestions, amb representació de tots els grups municipals.

En data 16 de desembre de 2021, la Regidora de Model de Ciutat responia personalment per informar que la voluntat era de compartir la informació i que s'estava fent un esforç important en aquest sentit amb les següents accions (es transcriu literalment del document rebut):

- Tota la documentació del nou Pla General està penjada a la web de l'ajuntament, tant la documentació completa, com el visor (ja actiu), model d'al·legacions,...
- Sistema de consulta on es poden fer consultes amb cita prèvia (informació també a la web), i es contesten via telèfon, videoconferència o en presencial si fos necessari. En presencial hi ha habilitat un espai a la planta baixa de l'edifici d'avingudes on es fan les consultes presencials, amb la documentació del pla general en paper. Aquí la informació a la web per consultes https://www.palma.cat/portal/PALMA/contenedor1.jsp?seccion=s_fdes_d4_v2.jsp&contenido=139529&tipo=6&nivel=1400&codResi=1&language=ca
- Exposició al col·legi d'arquitectes. Fins dia 15 de febrer en horari de matí i tarda, entre setmana i matí els dissabtes, es pot visitar l'exposició del pla general, amb personal tècnic que pot resoldre dubtes o preguntes als assistents. Aquesta exposició també està disponible per visites de grups, tant per joves com per adults, amb una persona guia per explicar el pla general i la exposició.
- Exposició per districtes. Tindrem una exposició durant diverses setmanes a cada districte, amb informació de cada àrea, amb els projectes més rellevants de l'àmbit.
- Presentacions del pla general a tots els consells territorials i sectorials de l'ajuntament.
- Presentacions del pla general a grups d'interès com ASIMA, associacions turístiques, cercle d'economia, col·legis professionals,...

En data 17 de desembre de 2021, en seu de Comissió Plenària de Reclamacions i Suggestions, en la qual la Defensora actua amb veu i sense vot per a donar trasllat de les qüestions que són motiu reclamació per part de la ciutadania, es va tractar la qüestió exposant per part de la institució aspectes a millorar quant a consulta presencial de la documentació, sempre associades amb les reclamacions enregistrades a l'oficina de la Defensora. Consten en l'acta d'aquella reunió les evidències detectades i el suggeriment de la Defensora.

Des d'aquella data no s'han enregistrat més reclamacions, a excepció d'una reclamació a un dia de la conclusió del termini, que pretenia la consulta presencial i reclamava que totes les hores de cita prèvia estaven copsades, motiu pel qual el sistema de cita prèvia li ofería una data posterior a la finalització del termini d'al·legacions.

És evident per a la institució de la Defensora que aquesta reclamació, atesa l'ampliació dels terminis i la disposició del canal digital, no pot considerar-se com una vulneració del dret d'accés ja que hi ha hagut temps per a demanar cita amb prou antelació i les condicions sanitàries actuals encara no permeten la consulta amb aforament indiscriminat, a més que la consulta presencial suposa l'ús de les còpies i requereix una successió ordenada de les persones sol·licitants. D'altra banda, el canal

digital del VISOR ofereix una alternativa, com es va indicar el ciutadà per a la resolució de la seva consulta.

CINQUENA. Amb caràcter general, la institució de la Defensora ha participat dels actes i presentacions del PGOU organitzats des del nostre ajuntament i també d'altres administracions implicades com el Consell Insular de Mallorca. La Defensora ha exposat sempre l'esforç municipal sense precedents, gràcies a la tecnologia actual, i alhora ha indicat la seva voluntat de participar activament comunicant seves propostes de millora en aquest procés d'informació pública, sempre des del punt de vista de la participació ciutadana com a garantia de l'enriquiment del document.

En aquest mateix sentit s'ha fet difusió des de la nostra institució davant els mitjans de comunicació, amb la voluntat de fer entendre a la ciutadania la importància del document i en conseqüència contagiar positivament la responsabilitat de la participació en processos d'impacte significatiu com és l'aprovació d'un PGOU.

És per això que en forma de CONCLUSIONS es suggereixen les següents CONSIDERACIONS:

PRIMERA. Cal prestar la màxima atenció a les aportacions d'altres administracions i organismes públics en la redacció final del document quan existeixen competències territorials compartides per a evitar errades o confusió quant a la interpretació i posterior desenvolupament. En especial consideram important la col·laboració amb ens com Recursos Hídrics del Consell Insular de Mallorca, AENA o la Direcció General de Costes amb qui es imprescindible una bona coordinació.

SEGONA. Donar el màxim suport i resposta extensa a les al·legacions de les entitats ciutadanes que han fet un esforç extraordinari per a participar en un exercici de responsabilitat i en les quals pressuposam un interès general i benestar pel conjunt de la ciutadania.

TERCERA. Cal seguir treballant en la difusió del PGOU, la seva importància en el desenvolupament de la ciutat i molt particularment en la difusió dels instruments urbanístics que permeten l'execució del PGOU, sobre els quals hi ha marge per a la participació ciutadana, en un procés que entenem de desenvolupament dinàmic, ordenat i alhora amb totes les garanties de la seguretat jurídica i conservació mediambiental.

Des de la institució de la Defensora, tal i com es reitera al llarg de tot aquest document, consider de suma importància influir en el canvi de paradigma de la Participació de la Ciutadania, en aquest procés o en qualsevol altra pressa de decisions, i per això es valora positivament l'esforç actual i alhora consider que el nostre ajuntament ha d'aspirar a una participació que vagi més enllà del compliment burocràtic, en la qual s'activen quasi en exclusiva partits polítics i cossos professionals, especialment en processos amb conseqüències que perduren durant tants d'anys.

La responsabilitat del canvi de paradigma ens obliga a millorar el procés de la Participació. El que per a la ciutadania és un dret que exercirà o no, perquè és la seva decisió, per a l'administració és una obligació legal i, més encara, un exercici de coherència en mans dels nostres governants.

Aquesta comunicació es trasllada a la Regidora de l'Àrea de Model de Ciutat, com a primera responsable de l'execució del procés d'elaboració del PGOU, al Batle com a responsable de la Corporació i als membres de la Comissió de Reclamacions i Suggestions, on com a Defensora he de retre comptes de les meves actuacions.

Palma, 16 de febrer de 2022

Anna Moilanen Jaakola
Defensora de la Ciutadania